

Nr 345.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner; given Stockholms slott den 1 april 1921.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

B. J:son Bergqvist.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i
statsrådet å Stockholms slott den 1 april 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL,
statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGGVIST,
HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Bergqvist anförde härefter:

*Dyrtidstill-
lägg åt kyrko-
herdar och
komministrar
i nyreglerade
pastorat m. fl.
prästmän.*

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningsslagar.

Det torde därvid vara lämpligt att till en början lämna en redogörelse för gällande bestämmelser i ämnet.

*Grundlag-
gande författ-
ningsbestäm-
melser.*

1) Lagen ^{80/8}
1918 (kyrko-
herdar, kom-
ministrar,
adjunkter
och emeriti).

De grundläggande stadgandena rörande prästernas dyrtidstillägg finnas intagna i den efter riksdagens och kyrkomötets hörande utfärdade lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner.

I denna lags 1 § stadgas, att till kyrkoherdar och komministrar, för vilka lönereglering enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 trätt i tillämpning, samt till extra ordinarie präster, med avseende å vilkas löneförmåner föreskrifterna i 12, 13 och 14 §§ samt 25 § första stycket samma lag skola lända till efter rättelse (d. v. s. ständiga adjunkter och adjunkter i egentlig bemärkelse), må jämlikt av Konung, riksdag och kyrkomöte beslutade grunder samt enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser utgå krigstidstillägg och krigstidshjälp för ecklesiastikåren 1917—1918 och 1918—1919. Lagens 2 § stadgar, att för tiden efter ecklesiastikåret 1918—1919 må, där Konungen i enlighet med grunder, som av Konungen och riksdagen beslutas, förordnar om tilldelande av krigstidstillägg och krigstidshjälp eller annat därmed jämförligt understöd åt befattningshavare i statens tjänst, i den mån hinder ej möter av vad i lagens 5 § finnes stadgat, jämlikt av Konungen och riksdagen beslutade grunder och enligt av Konungen utfärdade närmare bestämmelser utgå krigstidsunderstöd, efter ecklesiastikår räknat, till de i 1 § omförmälda prästerna. Vidare förordnas i lagens 3 §, att innehavare av prästerlig emeritilön äger jämlikt för ecklesiastikåret 1918—1919 av Konung, riksdag och kyrkomöte och för tiden därefter av Konungen och riksdagen fattade beslut samt enligt de närmare bestämmelser, Konungen meddelar, uppbära krigstidstillägg, ävensom att i fråga om sådant krigstidstillägg de grunder, som äro eller varda fastställda för krigstidstillägg eller annat dylikt understöd åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, skola äga motsvarande tillämpning.

Angående sättet för gäldandet av det sålunda utgående krigstidsunderstödet föreskrives i 4 §, att dylikt understöd åt kyrkoherdar och komministrar samt s. k. ständiga adjunkter skall för tiden efter den 1 maj 1918 för varje pastorat, såvitt angår dess prästerskap, bestridas, i den mån sådant erfordras, medelst församlingsavgifter och övriga till prästerskapet anslagna avlöningstillgångar, på sätt och i den ordning 11 § första mom. samt 19 och 20 §§ lagen om reglering av prästerskapets avlöning stadga. Har för bestridande av, jämte avlöning, krigstidsunderstöd åt nu nämnda präster såsom församlingsavgifter inom ett pastorat utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, skall ersättning av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet. Krigstidsunderstöd åt ordinarie präster och ständiga adjunkter för ecklesiastikåret 1917—1918 ävensom dylikt understöd åt adjunkter i egentlig bemärkelse samt åt innehavare av prästerlig emeritilön skall i sin helhet gäldas ur kyrkofonden.

I lagens 5 § meddelas den bestämmelsen, att kyrkofonden ej får för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda.

Slutligen stadgas i 6 §, att de närmare föreskrifter, som erfordras för lagens tillämpning, skola meddelas av Konungen.

Vad kontraktsprostarna beträffar, bereddes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar. Enligt denna lag må, under förutsättning och enligt grunder, som angivas i 2 § lagen om krigstidsunderstöd den 30 augusti 1918, till kontraktsprostar, vilka åtnjuta prostarvode jämlikt bestämmelserna i prästlöneregleringslagen, utgå dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1920—1921 och följande år. Här ifrågavarande dyrtidstillägg gäldas ur kyrkofonden. Närmare föreskrifter angående lagens tillämpning meddelas av Konungen.

2) Lagen ^{19 11} 1920
kontrakts
prostar).

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1920—1921 återfinnas i följande fyra kungörelser: 1) den 16 juli 1920 (nr 504) i vad angår kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt vissa extra ordinarie präster, 2) den 16

Sarskilda för-
fattningsbe-
stämmelser
för eckl. året
1920—1921.

juli 1920 (nr 505) i vad angår innehavare av prästerliga emeritilöner,
 3) den 19 november 1920 (nr 845) i vad angår kontraktsprostar samt
 4) den 19 november 1920 (nr 886) i vad angår dyrtidstillägg å tillfällig
 löneförbättring åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat
 samt åt vissa extra ordinarie präster m. m.

1) De i tjänst
 varande
 prästmännen
 a) kung. ^{16/7}
 1920 (nr 504).

I förstnämnda kungörelse stadgas i fråga om de allmänna grunderna för dyrtidstilläggets utgående i huvudsak följande:

Dyrtidstillägg utgår enligt § 1 till nedan angivna prästerliga befattningshavare, nämligen:

1) *kyrkoherdar* och *komministrar*, (såväl ordinarie befattningshavare som s. k. långvakansvikarier), för vilka lönereglering fastställd enligt lagen den 9 december 1910 om reglering av prästerskapets avlöning, trätt i tillämpning;

2) i nyreglerade pastorat anställda extra ordinarie prästmän, vilkas avlöningsförmåner bestridas på sätt i 14 § 3 mom. nyssnämnda lag omförmåles (s. k. *ständiga adjunkter*);

3) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå jämlikt 1 § 3 mom. förordningen den 18 april 1914 angående reglering av det extra ordinarie prästerskapets avlöning m. m. (*adjunkter i egentlig bemärkelse*); samt

4) extra ordinarie prästmän, vilkas arvoden utgå enligt 6 § 8 mom. lagen den 9 december 1910 om kyrkofond (*kontraktsadjunkter*).

Bestämmelser om dyrtidstilläggets storlek lämnas i § 2. Tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar utgår tillägget — med vissa begränsningar och undantag — med *dels* ett belopp, motsvarande 75 procent av de kontanta avlöningsförmåner av i kungörelsen särskilt omförmäld beskaffenhet, vilka jämlikt fastställd lönereglering eller med stöd av gällande författningsbestämmelser utgå till befattningshavaren under ecklesiastikåret (procentuellt tillägg), *dels ock* därutöver med 2 kronor för dag (dagtillägg). Beträffande befattningshavare, vilken den 1 maj 1920 på grund av försörjningsplikt underhöll barn, som icke uppnått 16 års ålder, skall dagtillägg ökas med ett belopp av 35 öre för varje dylikt barn.

Dyrtidstillägget beräknas enligt § 3 å följande slag av löneförmåner:

1) för kyrkoherdar och komministrar å lön, ålderstillägg, hyresersättning och skjutsersättning;

2) för ständiga adjunkter å adjunktsarvode (såväl grundbelopp som ålderstillägg);

3) för adjunkter i egentlig bemärkelse å adjunktsarvode (såväl grundbelopp som ålderstillägg och förhöjning i arvode på grund av tjänstgöring vid två ordinarie befattningar) och vikariearvode; samt

4) för kontraktsadjunkter å av Konungen bestämt arvode.

I § 4 meddelas bestämmelser för det fall, att vederbörande befattningshavare innehar två tjänster av i § 1 angiven beskaffenhet. Det föreskrives, att dyrtidstillägg utgår för endast den ena av dessa befattningar, nämligen den högst avlönade, eller, om avlöningsförmånerna äro lika, för den befattning, till vilken vederbörande först erhållit befordran eller förordnande. Undantag göres dock för adjunkt i egentlig bemärkelse, vilken tjänstgör som biträde vid eller uppehåller två ordinarie tjänstebefattningar.

Innehar i § 1 angiven prästerlig befattningshavare samtidigt annan tjänst, vid vilken han är berättigad att uppbära dyrtidstillägg av statsmedel, är han enligt § 5 icke berättigad att uppbära dagtillägg av ecklesiastika medel.

Från åtnjutande av dyrtidstillägg enligt i kungörelsen angivna grunder äro jämlikt § 6 undantagna kyrkoherdar i prebendepastorat.

I § 7 lämnas närmare föreskrifter angående dyrtidstilläggets utgående under tjänst- och nådår.

Utom nu berörda stadganden rörande de allmänna grunderna för dyrtidstilläggets utgående innehåller kungörelsen i fråga även närmare föreskrifter angående tilläggets utbetalning.

I förenämnda kungörelse den 19 november 1920 (nr 886) angående *dyrtidstillägg å tillfällig löneförbättring* stadgas, att kyrkoherde, komminister, ständig adjunkt, adjunkt i egentlig bemärkelse och kontraktsadjunkt, som jämlikt kungörelsen den 19 november 1920 (nr 843) för ecklesiastikåret 1920—1921 fått sig tillerkänd tillfällig löneförbättring, äger bekomma procentuellt dyrtidstillägg jämväl å den tillfälliga löneförbättringen.

b) kung. 19/11
1920 (nr 886).

Beträffande *kontraktsprostarna* har genom kungörelsen den 19 november 1920 (nr 845) förordnats, att kontraktsprost, vilken uppbär arvode, bestämt enligt de i 17 § prästlöneregleringslagen stadgade grunder, äger uppbära dyrtidstillägg, utgående tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar med 75 procent å sagda arvode ävensom å den honom såsom kontraktsprost tillkommande tillfälliga löneförbättringen.

c) kung. 19/11
1920 (nr 845).

2) Emeriti
kung. 10,7
1920 (nr 505).

Dyrtidstillägg åt *innehavare av prästerliga emeritilöner* utgår jämlikt kungörelsen den 16 juli 1920 (nr 505) efter i huvudsak enahanda grunder som tillägget för år 1920 till statens pensionärer med tillämpning av s. k. glidande skala.

I § 2 av kungörelsen stadgas, att dyrtidstillägget för de prästerliga pensionärerna beräknas med ledning av det grundtal, som gäller för bestämmande av dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst under år 1920. För första och andra kvartalen av ecklesiastikåret skall grundtalet vara respektive 154 och 160. För tredje och fjärde kvartalen skola gälla de grundtal, som äga tillämpning i fråga om beräkning av dyrtidstillägg åt statens pensionärer under respektive tredje och fjärde kvartalen av kalenderåret 1920.

I § 3 föreskrives, att dyrtidstillägget för den del av emeritilönen, som utgör 175 kronor för kvartal, skall utgå efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet, under det att tillägget för den del av emeritilönen, som överstiger 175 kronor för kvartal, skall utgå efter ett procenttal, som motsvarar femtiofem hundradelar av grundtalet. Beträffande emeritus, vilken den 1 maj 1920 på grund av försörjningsplikt underhöll barn, som icke uppnått 16 års ålder, skall den del av emeritilönen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal, motsvarande grundtalet, ökas med 25 kronor för varje dylikt barn.

Jämförelse
mellan prä-
sternas och
statstjänste-
männens dyr-
tidstillägg.

De här ovan angivna grunderna för bestämmandet av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1920—1921 åt *de i tjänst varande prästmännen* avvika i någon mån från dem, som varit gällande i fråga om statens befattningshavare under kalenderåret 1920.

Med hänsyn till de säregna grunder, varefter det ordinarie prästerskapets löner utmätas, samt de regler, som gälla för bestridandet av kostnaden för det till samma prästmän utgående dyrtidstillägget, ansåg man, då systemet med s. k. glidande skala började användas för statstjänstemännens del, icke lämpligt att övergå till samma system beträffande de i tjänst varande prästmännen. Dessas dyrtidstillägg har därför såväl under ecklesiastikåret 1919—1920 som under det nu löpande utgått efter ett system med fixa belopp. För att bereda möjlighet att under ecklesiastikårets lopp vidtaga eventuellt nödig jämkning i det prästerna tilldelade dyrtidstillägget har emellertid Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att, därest det grund-

tal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknades, under året bleve föremål för sänkning, förordna, att det till prästerna utgående tillägget skulle undergå skälig minskning. Med anledning härav har för ecklesiastikåren 1919—1921 stadgandet om tilläggets storlek formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade.¹

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsbostälernas utarrendering, och vilka givetvis medföra en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det beträffande ecklesiastikåret 1918—1919 och senare ecklesiastikår ansetts skäligt, att de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. Med iakttagande av den proportion, som rått mellan prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1919—1920 och det till statstjänstemännen under kalenderåret 1919 utgående tillägget, borde prästernas tillägg för ecklesiastikåret 1920—1921 hava legat omkring 7 procent under statstjänstemännens för kalenderåret 1920. På grund av den i 5 § lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd intagna bestämmelsen, att kyrkofonden ej får för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda, visade det sig emellertid omöjligt att tillerkänna prästerna så stort procentuellt tillägg, som skulle erfordrats för bibehållande av nämnda proportion.

Övriga avvikelser från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det egenartade prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

Efter denna återblick på de bestämmelser, som reglera grunderna för prästernas dyrtidstillägg under nu löpande ecklesiastikår, ber jag att få övergå till frågan om beredande av dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922.

Dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922.

¹ Enär indextalet under ecklesiastikåret 1920—1921 icke nedgått under den nivå, varå det befann sig vid ecklesiastikårets början, utan tvärt om under större delen av året stått högre, har frågan om sänkning av prästernas dyrtidstillägg icke varit aktuell.

Utredning i nämnda hänseende har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt av kyrkofondskommittén, som jämväl uppgjort förslag till nödiga författningsbestämmelser i ämnet.

I fråga om de allmänna grunderna för dyrtidstilläggets utmätande yttrar kommittén i sitt den 18 mars 1921 dagtecknade utlåtande följande:

I likhet med vad tidigare varit fallet synes beträffande det till prästerna under ecklesiastikåret 1921—1922 utgående dyrtidstillägget såsom allmän regel böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens och statspensionärernas dyrtidstillägg för kalenderåret 1921, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för prästernas tillägg.

Dyrtidstilläggets storlek.

De i tjänst varande prästmännen.

Proposition med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt statens i tjänst varande befattningshavare har ännu icke framlagts för riksdagen, men enligt till kommittén lämnade upplysningar torde i fråga om tilläggets storlek komma att föreslås följande bestämmelser att tillämpas från den 1 juli 1921.

Dyrtidstillägget utgår i likhet med vad förut varit fallet i visst förhållande till ett av Kungl. Maj:t fastställt grundtal. Grundtalet bestämmes sålunda, att, sedan det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, blivit fastställt, nämnda tal minskas med en tiondel därav, varvid, för den händelse brutet tal uppstår, detsamma jämkas till närmast lägre hela tal.

Till befattningshavare med *en* familjemedlem utgår å avlöningsförmåner, som icke överstiga 85 kronor i månaden, dyrtidstillägget efter ett procenttal, som motsvarar avlöningen 85 kronor men icke 1,250 kronor i månaden, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 85 kronor, på sätt nyss är sagt samt för den del, som överstiger 85 kronor, efter ett procenttal lika med 55/100 av grundtalet (vid brutet tal närmast lägre hela tal). Har befattningshavaren mera än en familjemedlem, ökas den del av månadsavlöningen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal motsvarande grundtalet, med 15 kronor för varje familjemedlem utöver en.

Såsom familjemedlem räknas hustru och på grund av försörjningsplikt underhållet barn, som icke uppnått 16 års ålder.

Till icke-familjeförsörjare utgår dyrtidstillägget, därest befattningshavaren uppnått 25 års ålder, med $\frac{9}{10}$ men eljest med $\frac{4}{5}$ av det belopp, som för motsvarande avlöning tillkommer befattningshavare med en familjemedlem.

Uppgår månadsavlöningen till mer än 1,250 kronor, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke i något fall dyrtidstillägg.

Då det gäller att med utgångspunkt från de normer, som föreslagits skola gälla för statstjänstemännens dyrtidstillägg, bestämma de grunder, som böra tillämpas i fråga om tillägget åt de i tjänst varande prästmännen, bör först beaktas, att prästernas tillägg på grund av förut antydda orsaker hittills icke ansetts böra utgå efter systemet med glidande skala, utan under form av *dels* ett fixt dagtillägg *och dels* visst procentuellt tillägg å löneförmånerna, båda dessa tillägg till sin storlek bestämda för hela ecklesiastikåret, ehuru med rätt för Kungl. Maj:t att förordna om nedsättning av beloppen.

Levnadskostnadsindex, vilken för fjärde kvartalet år 1920 uppgick till 281, har för första kvartalet av innevarande år fastställts till 271. Sedan de beräkningar, på vilka den senaste indexsättningen grundade sig, verkställdes, har det allmänna priset fortgått. Det lider därför ej något tvivel, att icke indextalet för andra kvartalet 1921 kommer att avsevärt understiga det för första kvartalet fastställda. Givetvis är det för närvarande omöjligt att avgöra, huru stor sänkningen kommer att bli, men de upplysningar, som kommittén till bedömande av detta spørsmål inhämtat, synas giva vid handen, att indextalet sannolikt kommer att nedgå till omkring 250. Vid sådant förhållande har kommittén i sina beräkningar och förslag icke, på sätt, som skedde i kommitténs utlåtande angående dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1920—1921, ansett sig kunna utgå ifrån indextalet för årets första kvartal såsom tillämpligt under det kommande ecklesiastikåret, utan i stället trott sig böra räkna med det sannolika indextalet för andra kvartalet, d. v. s. 250. Skulle det visa sig, att indextalet för innevarande års andra kvartal kommer att fastställas avsevärt lägre än kommittén antagit, eller att prisnivån efter indextalets fastställande fortsätter att hastigt falla, bör naturligtvis behörig hänsyn härtill tagas vid bestämmandet av storleken av det prästerna tillkommande dagtillägget och procentuella tillägget. Dessutom lär det, därest priset skulle fortsätta under någon längre tid, sannolikt bli nödigt att under ecklesiastikårets lopp vidtaga sänkning av dyrtidstillägget.

Mot ett indextal av 250, d. v. s. en levnadskostnadsökning av 150 procent, svarar, om man använder ovanberörda regel för grundtalets bestämmande, ett grundtal av 135. Kommittén har därför i det följande utgått ifrån, att prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922 borde, under tillämpning så långt sig göra låter av förut angivna grunder, utmätas med utgångspunkt från ett grundtal av 135.

För statstjänstemännens del har man, såsom framgår av det förut anförda, skilt mellan familjeförsörjare å ena sidan och icke-familjeförsörjare å den andra. Inom den förstnämnda gruppen skola olika regler gälla för familjeförsörjare med en familjemedlem, med två familjemedlemmar, med tre familjemedlemmar o. s. v. Bland icke-familjeförsörjare skiljer man emellan sådana, som uppnått, och sådana, som icke uppnått 25 års ålder. Även i fråga om prästerna torde det vara lämpligt iakttaga nu berörda distinktioner, av skäl, som senare skola anföras, med undantag dock för den sist angivna.

Den förhöjning i dyrtidstillägget, som skulle tillgodokomma en statstjänsteman med *en* familjemedlem att försörja för de första 85 kronorna av månadslönen, motsvarar 61¹⁾ procent å sagda andel av månadslönen. Ifrågavarande förhöjning utgör således, för hela året räknat, 61 proc. av 1,020 kronor, d. v. s. 622 kronor 20 öre, vilket sistnämnda belopp svarar mot ett dagtillägg av 1 krona 70 öre för dag. För varje familjemedlem utöver den första skulle förhöjningen i tillägget ökas med 61 proc. av 180 kronor, d. v. s. 109 kronor 80 öre, motsvarande en ökning i dagtillägget med 30 öre. Om prästerna, vilka samtliga åt-

¹⁾ $135 - \frac{55}{100} \cdot 135 = 61.$

njuta en avlöning, överstigande 85 kronor för månad, skulle vara fullt likställda med statens befattningshavare, borde de följaktligen erhålla *dels* ett dagtillägg å 1 krona 70 öre, vilket belopp skulle ökas med 30 öre för varje familjemedlem utöver den första, *dels ock* ett procentuellt tillägg, utgående med 74¹⁾ procent av avlöningsförmånerna.

Såsom förut framhållits, har man med hänsyn till de naturaförmåner av olika slag, som de flesta präster fått sig tillförsäkrade, hittills utgått ifrån, att prästernas dyrtidstillägg borde ligga något under statstjänstemännens, och har man under de sista åren i sådant hänseende ansett, att en skillnad av 7 procent kunde vara skälig. Enligt kommitténs mening föreligger ej skäl att för instundande ecklesiastikår öka eller minska detta avstånd. Prästernas dyrtidstillägg synes därför böra utgå med *dels* dagtillägg å 1 krona 70 öre, vilket för varje familjemedlem utöver en ökas med 30 öre, *dels ock* procentuellt tillägg å 67 proc.

Till jämförelse kan nämnas, att, med utgångspunkt från ett indextal av 240, dagtillägget skulle uppgå till 1 krona 60 öre med 28 öres förhöjning för varje familjemedlem utöver den första samt det procentuella tillägget till 62 procent.

För statens befattningshavare torde, såsom tidigare meddelats, komma att föreslås visst maximum för de löneförmåner, varå dyrtidstillägg får beräknas, nämligen 1,250 kronor per månad, d. v. s. 15,000 kronor för år räknat. Enär de högst avlönade prästmännen i nyreglerade pastorat — med undantag för domprostarna, vilkas löneförmåner kunna uppgå till 10,000 kronor — åtnjuta en årlig lön av 8,000 kronor, samt således dessa prästmäns avlöningsförmåner, även med inberäknande av tillfällig löneförbättring och eventuell hyresersättning, avsevärt understiga det för statstjänstemännen vid beräknande av dyrtidstillägg stadgade lönemaximum, torde någon bestämmelse om dylikt maximum icke vara erforderlig för prästernas del,

Då det endast torde finnas ett mycket obetydligt antal prästmän, som icke uppnått 25 års ålder, synes knappast påkallat att vid dyrtidstilläggets utmätande tillämpa särskilda regler i fråga om dessa. Vad de icke familjeförsörjande prästerna beträffar, torde därför dyrtidstillägget i samtliga fall böra utgå med $\frac{9}{10}$ av det belopp, som för motsvarande avlöning skulle hava tillkommit en prästman med en familjemedlem.

Enär de grunder, som gälla för de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg, om möjligt icke böra under löpande ecklesiastikår undergå någon förändring, torde sagda tillägg böra för hela ecklesiastikåret 1921—1922 utmätas i anslutning till ovan angivna normer, ehuru dessa skola träda i tillämpning för statstjänstemännens del först från och med den 1 juli 1921,

Emeriti.

Vad beträffar storleken av det dyrtidstillägg, som bör tillkomma innehavarna av prästerliga emeritilöner, synes detta, liksom hittills varit fallet, böra utgå efter glidande skala samt även i övrigt efter samma grunder som kunna komma att gälla för statens pensionärer. Vid sina beräkningar har kommittén utgått ifrån, att statspensionärernas dyrtidstillägg skulle komma att undergå motsvarande ändringar som tillägget till de i tjänst varande befattningshavarna.

¹⁾ $\frac{55}{100} \cdot 135 = 74.$

Enär emeritilön högst kan uppgå till 4,500 kronor, torde någon begränsning av dyrtidstilläggets storlek icke vara erforderlig.

I fråga om de grupper av befattningshavare, som skola erhålla dyrtidstillägg, och de löneförmåner, å vilka procentuellt tillägg bör beräknas, synes annan ändring i de bestämmelser, vilka gälla för ecklesiastikåret 1920—1921, icke vara påkallad, än att föreskrifterna om dyrtidstillägg åt kontraktsprostarna och om dyrtidstillägg även å den tillfälliga löneförbättringen intagas i samma kungörelse, som innehåller övriga bestämmelser om dyrtidstillägg åt de i tjänst varande prästmännen.

Grunderna i övrigt för tilläggets beräkande.

Däremot torde vara nödigt vidtaga viss jämkning i stadgandet angående dyrtidstilläggets utgående vid *förening av prästerlig tjänst och tjänst, vid vilken tillägg utgår av statsmedel*, ett stadgande, som visat sig under viss förutsättning leda till obilligt resultat.

Enligt 5 § kungörelsen den 16 juli 1920 (nr 504) skall vid sådan förening av tjänster, som nyss nämnts, befattningshavaren icke äga uppbära dagtillägg å den prästerliga tjänsten. Anledningen härtill är den, att det till befattningshavaren av statsmedel utgående dyrtidstillägget ansetts i sig innefatta en löneökning, motsvarande dagtillägget. Detta antagande är dock riktigt endast i det fall, att den av statsmedel utgående lönen uppgår till minst 1,020 kronor, om vederbörande har en familjemedlem att försörja, minst 1,200 kronor, om han har två familjemedlemmar, minst 1,380 kronor, om han har tre familjemedlemmar, o. s. v. Uppgår lönen vid statstjänsten ifråga icke till nämnda belopp — något som ej sällan läser vara förhållandet — skulle en förlust av hela dagtillägget medföra en minskning, vilken vore större än den dagtillägget motsvarande delen av det dyrtidstillägg, som utgår å statslönen. Befattningshavaren bör därför i dylika fall få behålla viss del av dagtillägget. Man torde enklast kunna uttrycka saken så att befattningshavaren bör få uppbära dagtillägg, i den mån sagda tillägg överstiger ett belopp, motsvarande 61 procent¹⁾ av statslönen.

Såsom framgår av det nyss anförda, föreslår kyrkofondskommittén ifråga om *dyrtidstilläggets storlek*, att tillägget till *de i tjänst varande prästmännen* måtte även under ecklesiastikåret 1921—1922 utgå i form av dels dagtillägg, dels ock procentuellt tillägg. Dagtillägget har utmätts så att det skulle motsvara den förhöjning i statstjänstemännens tillägg, som uppkommer därigenom, att tillägget å viss del av månadslönen utgår efter en högre procentsats än tillägget å återstoden av berörda lön. Till prästerlig befattningshavare med en familjemedlem att försörja skulle dagtillägget utgå med 1 krona 70 öre för dag. För varje familjemedlem utöver den första skulle dagtillägget ökas med 30 öre. Det procentuella tillägget skulle utgöra 67 procent å avlöningsförmånerna. Till icke-

Departementschefen.

¹⁾ 61 procent å statslönen utgör just det belopp, som vid ett grundttal av 135 innefattar den mot dagtillägget svarande ökningen av dyrtidstillägget vid statstjänsten ($135 - 0,55 \cdot 135 = 61$).

familjeförsörjare skulle dyrtidstillägget utgå med $\frac{9}{10}$ av det belopp, som för motsvarande avlöning skulle hava tillkommit en prästman med en familjemedlem. Vid beräklandet av dyrtidstilläggets storlek har kommittén utgått från ett indextal av 250 såsom det sannolika indextalet för innevarande års andra kvartal samt tillämpat de grunder för utmätande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, som, enligt vad kommittén inhämtat, komme att föreslås för statens befattningshavare. För att bibehålla den proportion mellan prästernas och statstjänstemännens dyrtidstillägg, som hittills ansetts skälig, har kommittén satt det procentuella tillägget 7 procent lägre än det procenttal, som motsvarar $\frac{55}{100}$ av grundtalet.

Därest man, med utgångspunkt från ett indextal av 250 såsom gällande vid ecklesiastikårets början, söker i fråga om prästernas dyrtidstillägg tillämpa de i kommitténs betänkande angivna grunderna för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg — vilka grunder överensstämma med dem, som Kungl. Maj:t den 18 nästlidne mars beslutat föreslå riksdagen att antaga — måste man enligt min mening komma till det resultatet, att de av kommittén föreslagna beloppen och procentsatserna äro lämpligt avvägda. Jag ansluter mig därför till kommitténs ovan refererade förslag beträffande dagtillägg och procentuellt tillägg. Dock vill jag i likhet med kommittén understryka, att förslagen hänföra sig till ett indextal av 250, samt att följaktligen, därest indextalet kommer att under ecklesiastikåret avsevärt nedgå under nämnda tal, såväl dagtillägget som det procentuella tillägget böra undergå skälig sänkning.

Den av kommittén föreslagna jämkningen i stadgandet angående dyrtidstilläggs utgående vid *förening av tjänster* synes vara av behovet påkallad.

I fråga om de *grupper av befattningshavare, som skola erhålla dyrtidstillägg*, och de *löneförmåner, å vilka procentuellt tillägg bör beräknas*, torde någon ändring av de för närvarande gällande bestämmelserna icke erfordras. Dyrtidstillägg bör således utgå jämväl å den tillfälliga löneförbättring, varom förslag framlagts för riksdagen genom propositionen nr 255. Med hänsyn till bestämmelsernas sammanförande uti *en* författning bliva givetvis vissa omredigeringar och mindre jämkningar nödiga.

Vidkommande dyrtidstillägget till *innehavarna av prästerliga emeritilöner* har jag intet att erinra mot kommitténs hemställan,

att detsamma skall under här ifrågavarande ecklesiastikår utgå efter glidande skala och även i övrigt efter i huvudsak enahanda grunder, som kunna komma att fastställas för statens pensionärer för tiden från den 1 juli 1921.

Jag övergår härefter till att behandla *dels* frågan om kostnaden för dyrtidstillägget under ecklesiastikåret 1921—1922, därest detta tillägg kommer att utgå enligt de av mig förordade grunderna, *dels ock* spörsmålet om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad.

Kostnadsberäkningar.

I förstnämnda hänseende yttrar kommittén följande.

Kommittén har verkställt beräkningar rörande storleken av det belopp, var till prästernas dyrtidstillägg, därest det komme att utdelas efter förut angivna grunder, sammanlagt skulle uppgå under ecklesiastikåret 1921—1922. Enligt dessa kalkyler skulle hela tilläggsbeloppet för ordinarie präster och ständiga adjunkter komma att uppgå till omkring 8,500,000 kronor, för adjunkter i egentlig bemärkelse till omkring 375,000 kronor, för kontraktsadjunkter till omkring 22,000 kronor, för kontraktsprostar till omkring 50,000 kronor och för emeriti till omkring 210,000 kronor eller tillhopa omkring 9,157,000 kronor.¹

Totala beloppet dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922.

På grund av stadgandet i 4 § lagen den 30 augusti 1918 skall en del av dyrtidstillägget till det ordinarie prästerskapet och de ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat påvila pastoraten i form av ökade församlingsavgifter. Återstoden av tillägget till nämnda befattningshavare kommer kyrkofonden att få vidkännas *dels* i form av minskad inkomst av arrendemedel, lägenhetsavgulder och räntor, vilka eljest skulle från pastoraten hava inlevererats till fonden enligt 3 § 5 mom. kyrkofondslagen, *dels* genom ökad utbetalning av skogsförsäljningsmedel, som tillkomma pastoraten enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, *dels ock* genom förhöjda bidrag till pastoraten enligt 21 § sistnämnda lag.

Kostnadens fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden.

För att kunna utröna, huru stor del av tilläggsbeloppet till ordinarie präster och ständiga adjunkter — såsom förut meddelats tillhopa omkring 8,500,000 kronor — som kan förväntas komma att bestridas genom ökade församlingsavgifter, och huru stor anpart därav, som torde komma att belasta kyrkofonden, har kommittén varit nödsakad utföra särskilda beräkningar för varje nyreglerat pastorat. Sagda kalkyler hava verkställts med utgångspunkt från taxeringsvärden och inkomstbelopp, som fastställts vid 1919 års taxeringar, samt med användande i övrigt av de senaste uppgifter angående avlöningstillgångarnas storlek, vilka varit för kommittén tillgängliga. Undersökningen har givit till resultat, att omkring 2,550,000 kronor eller cirka 30 procent av totalbeloppet kan beräknas komma att åvila församlingarna, under det att omkring 5,950,000 kronor eller ungefär 70 procent skulle stanna å kyrkofonden.

¹ Under ecklesiastikåret 1920—1921 kan sammanlagda beloppet dyrtidstillägg å ordinarie avlöningsförmåner och å tillfällig löneförbättring beräknas uppgå till omkring 8,700,000 kronor. Att beloppet dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922, oaktat den vidtagna sänkningen av tilläggen, överstiger tilläggsbeloppet för nu löpande ecklesiastikår beror på den omständigheten, att 156 pastorat (med omkring 235 prästerliga befattningshavare) den 1 maj 1921 ingå i ny lönereglering.

Då dyrtidstillägget till adjunkter i egentlig bemärkelse, kontraktsadjunkter, kontraktsprostar och emeriti, tillhopa omkring 657,000 kronor, i sin helhet utgår från kyrkofonden, skulle denna således få att svara för inalles 6,607,000 kronor av totalkostnaden för tillägget.

Enligt kyrkofondskommitténs beräkningar skulle således totalkostnaden för dyrtidstillägget uppgå till omkring 9,157,000 kronor, av vilket belopp ungefär 6,607,000 kronor skulle komma att stanna på kyrkofonden. Enär kommitténs förmodan, att statspensionärernas dyrtidstillägg skulle komma att undergå motsvarande ändringar som tillägget till de i tjänst varande befattningshavarna, visat sig i väsentliga deler oriktig — jag hänvisar i detta hänseende till propositionen nr 327 — torde emellertid den av kommittén beräknade kostnaden för dyrtidstillägg åt emeriti böra höjas med omkring 20,000 kronor, vilket belopp i sin helhet stannar å kyrkofonden.

Rörande kyrkofondens förmåga att bära utgiften för tillägget uttalar sig kommittén på följande sätt,

Under åren 1914—1919 företer kyrkofonden enligt de av statskontoret publicerade s. k. fondredogörelserna följande utveckling.

Kyrkofondens utveckling från år 1914.

Å r	Inkomster kr.	Utgifter kr.	Behållning vid årets slut kr.	Ökning under året kr.
1913	—	—	8,140,883	—
1914	1,901,336	1,343,480	8,698,739	557,856
1915	2,630,744	1,745,669	9,583,814	885,075
1916	5,231,882	2,795,820	12,019,876	2,436,062
1917	8,573,796	3,643,275	16,950,396	4,930,520
1918	9,661,444	5,517,016	21,094,825	4,144,429
1919	14,868,459	7,354,279	28,609,004	7,514,179

För år 1920 har någon sådan sammanställning av kyrkofondens inkomster och utgifter, som plägar ingå i fondredogörelsen, ännu icke verkställts. Däremot har fondens *kassakonto*¹⁾ för sagda år preliminärt avslutats. Enligt detta konto hava fondens inkomster under året uppgått till omkring 12,500,000 kronor och dess utgifter till omkring 7,700,000 kronor, vadan årets kassaöverskott utgör cirka 4,800,000 kronor. Vid bedömandet av sagda inkomst- och utgiftsbelopp bör man

¹⁾ Skillnaden mellan de belopp, som redovisas i fondredogörelsen, och dem som finnas intagna i kassakontot, beror förnämligast på den omständigheten att *fondredogörelsen* såsom kyrkofondens inkomst av skogsförsäljningsmedel för ett visst år upptar de *belopp, som vid årets virkesförsäljningar betingats såsom köpeskillning*, oberoende av om sagda belopp inflyta under detta eller kommande år, under det att *kassakontot* endast upptar de *belopp, som under året av domänstyrelsen inlevererats till kyrkofonden*, och vilka belopp hänföra sig till såväl det föregående som det löpande årets virkesförsäljningar.

emellertid taga hänsyn till två omständigheter. Dels bör beaktas, att fondens inkomster under året varit abnormt stora, beroende därpå, att i skogsförsäljningsmedel influerats icke mindre än cirka 7,300,000 kronor, ett belopp, som är det största hittills till fonden under ett år inlevererade, och som med hänsyn till de fallande trävarupriserna och konjunkturerna i övrigt icke torde komma att uppnås under år 1921. Vidare måste man taga i betraktande, att fondens utbetalningar för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1920—1921 samt för dyrtidstillägg å sagda löneförbättring, vilka utgifter — sannolikt uppgående till omkring 1,500,000 kronor — egentligen bort till allra största delen belasta 1920 års räkenskaper, icke kunnat äga rum före 1920 års utgång.

I 5 § lagen den 30 augusti 1918 om krigstidsunderstöd stadgas, såsom redan förut framhållits, att kyrkofonden icke må för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda. Till bestridande av kostnaden för dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922 lärers således få disponeras, förutom fondens överskott för år 1920, jämväl ett belopp, svarande mot fondens utgifter under år 1920 för det till prästerna utgående dyrtidstillägget.

Fondens för-
måga att bära
dyrtids-
tillägget för
1921—1922.

Det har visat sig förenat med oöverstigliga svårigheter att med tillhjälp av för kommittén tillgängligt räkenskapsmaterial fullt exakt utröna storleken av sagda utgiftspost. Anledningen härtill är den, att fondens utgifter för dyrtidstillägget författingsenligt utgöras antingen av ökad utbetalning till pastoraten av skogsmedel eller ock av förhöjt bidragsbelopp enligt 21 § löneregleringslagen, samt att på grund av sagda förhållande nämnda utgifter i stor utsträckning redovisats under nyssberörda rubriker utan angivande av att utbetalningen föranletts av bestämmelserna om dyrtidsunderstöd. Av kommittén verkställda approximativa beräkningar hava emellertid givits vid handen, att beloppet torde uppgå till omkring 4,500,000 kronor.

Det i 5 § lagen om krigstidsunderstöd åsyftade maximibeloppet för den på fonden belöpande andelen av dyrtidstillägget torde således, vad angår ecklesiastikåret 1921—1922, kunna beräknas till omkring 9,300,000 kronor, ett belopp, vilket, såsom framgår av den här förut intagna tablan,¹⁾ är cirka 2,700,000 kronor större än den summa, som behöver tagas i anspråk. Nyssberörda stadgande lärers följaktligen icke lägga hinder i vägen för ett utmätande av dyrtidstillägget enligt de grunder, som kommittén i det föregående ansett böra komma i tillämpning.

Vid en undersökning av kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av kostnaden för dyrtidstillägget för ecklesiastikåret 1921—1922 får man emellertid icke förbise två hittills icke berörda faktorer, vilka äro av beskaffenhet att inverka på frågans bedömande.

Uti underdånigt utlåtande den 5 mars 1921 angående *tillfällig löneförbättring* under ecklesiastikåret 1921—1922 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerat pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster har kommittén hemställt, att dylik löneförbättring måtte utgå för nämnda ecklesiastikår enligt samma grunder, som gälla för ecklesiastikåret 1920—1921. Av utlåtandet framgår.

¹⁾ Den av kommittén åberopade, här ej intagna tablan utgör en sammanställning av förut meddelade siffror.

att kommittén beräknat sammanlagda beloppet tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1921—1922 åt ordinarie präster och ständiga adjunkter till 1,250,000 kronor, åt adjunkter i egentlig bemärkelse till 45,000 kronor, åt kontraktsadjunkter till 4,000 kronor samt åt kontraktsprostar till 16,000 kronor. Sistnämnda tre belopp skulle i sin helhet belasta kyrkofonden. Av beloppet 1,250,000 kronor ansågos 500,000 kronor komma att falla på pastoraten, under det att kyrkofonden skulle få vidkännas återstående 750,000 kronor. Kyrkofondens totalutgift för den tillfälliga löneförbättringen skulle således uppgå till 815,000 kronor.

Utom till den tillfälliga löneförbättringen måste man vid bedömande av kyrkofondens bärighet taga hänsyn jämväl till ett annat krav, som kommer att ställas på fonden under instundande ecklesiastikår, nämligen kravet på ökade *lönetillskott* åt präster i ännu icke nyreglerade pastorat.

I utlåtande den 17 innevarande mars angående lönetillskott ur kyrkofonden för ecklesiastikåret 1920—1921 åt präster i icke nyreglerade pastorat har kommittén, såsom en konsekvens av den löneökning, vilken under berörda ecklesiastikår genom tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg kommit de nyreglerade prästerna till del, hemställt, att lönetillskott måtte utdelas med avsevärt högre belopp än under ecklesiastikåret 1919—1920. Storleken av det belopp, som skulle erfordras för att höja tillskotten i överensstämmelse med de av kommittén i utlåtandet föreslagna grunderna har av kommittén approximativt beräknats till omkring 1,000,000 kronor. Härvid har hänsyn icke tagits till de förskott å kommande lönetillskott för ecklesiastikåret 1920—1921, som i samband med utdelandet av tillskott för ecklesiastikåret 1919—1920 beviljats genom lönetillskotts-cirkulären av den 29 oktober 1920. Nu berörda ökning av kyrkofondens utgifter i och för lönetillskott motväges emellertid delvis av en minskning å samma utgiftspost. Den 1 maj 1920 upphörde nämligen att utgå *dels* samtliga de tillskott, som beviljats genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1920¹⁾, *dels* ock de tillskott, vilka jämlikt äldre beslut utgått i pastorat, som den 1 maj 1920 inträtt i ny lönereglering. Förstnämnda tillskott utgöra tillhopa omkring 650,000 kronor, de sistnämnda torde kunna beräknas till ungefär 100,000 kronor. Den verkliga ökningen av här ifrågavarande utgiftspost belöper sig därför allenast till cirka 250,000 kronor.

Beräknade
utgifter för
löneförbättring
och
dyrtidstillägg
m. m. under
eckl. året
1921—1922.

Därest tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922 samt lönetillskott för ecklesiastikåret 1920—1921 komme att utgå efter de av kommittén föreslagna grunderna, torde kyrkofonden under år 1921 få vidkännas — utom de ordinarie utgifterna enligt kyrkofondslagen — jämväl de utgiftsbelopp, som finnas angivna i här efteråt intagna tablå.²⁾

Av denna tablå framgår, att de i densamma redovisade utgiftsposterna — vilka, med undantag av lönetillskotten, hänföra sig till ecklesiastikåret 1921—1922 — skulle medföra en utgift för kyrkofonden under år 1921 på tillhopa omkring 7,675,000 kronor.

Såsom förut meddelats, hava fondens inkomster under år 1920 överskjutit de ordinarie utgifterna enligt kyrkofondslagen med ett belopp av omkring 9,300,000 kronor. Även om fondens inkomster av skogsförsäljningsmedel, såsom

¹⁾ Dessa tillskott avse ecklesiastikåret 1919—1920.

²⁾ Här ej intagen.

förut framhållits, kunna förväntas komma att åtskilligt nedgå under år 1921, finnes dock, med hänsyn särskilt till den ej obetydliga stegringen av fondens ränteinkomster, enligt kommitténs mening ingen anledning antaga, att under 1921 förhållandet mellan fondens inkomster och ordinarie utgifter skall ställa sig allt för oförmånligt i jämförelse med vad fallet var under det gångna året. Förutnämnda utgiftsbelopp, cirka 7,675,000 kronor, torde således kunna bäras av fonden utan minskning av dess nuvarande kapitalbehållning.

Den av kommittén åberopade tablån utvisar, att sammanlagda kostnaden för tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg ävensom för ökningen i lönetillskott åt prästerna i ännu icke nyreglerade pastorat kan beräknas uppgå till omkring 10,725,000 kronor. Av detta belopp skulle församlingarna få vidkännas cirka 3,050,000 kronor, under det att, såsom även framgår av kommitténs nyss återgivna yttrande, ungefär 7,675,000 kronor skulle komma att stanna på kyrkofonden.

Rörande fondens förmåga att även för framtiden bära kostnaden för tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg, utgående efter de nu föreslagna grunderna, gör kyrkofondskommittén följande uttalande.

I sina tidigare avgivna betänkanden och utlåtanden rörande krigstidsunderstöd, respektive dyrtidstillägg åt prästerna (den 17 december 1917, den 6 mars 1919 och den 6 mars 1920) har kommittén sökt utreda kyrkofondens förmåga, att, därest dylikt lönetillägg skulle finnas nödigt även i framtiden, sedan samtliga pastorat blivit föremål för ny lönereglering — vilket praktiskt taget kan anses hava inträtt ecklesiastikåret 1925—1926 — vidkännas de därav föranledda ökade utgifterna. Ut i sistberörda yttrande av den 6 mars 1920 har kommittén vid sina beräkningar utgått ifrån att dyrtidstillägget skulle för framtiden utmätas efter samma grunder, som av kommittén föreslagits för ecklesiastikåret 1920—1921. Kommittén förklarade såsom slutomdöme, att den ansåge sannolikt, att kyrkofonden även år 1925 skulle kunna fullgöra de fordringar, som kunde komma att ställas på densamma.

Fondens förmåga att bära framtida dyrtidstillägg.

Ehuru jämlikt de i förutberörda kungörelser av den 16 juli 1920 (nr 504 och 505) stadgade grunderna för dyrtidstilläggs utgående sagda tillägg under ecklesiastikåret 1920—1921 utgått med högre belopp än de av kommittén ursprungligen föreslagna, anser kommittén sitt uttalande av den 6 mars 1920 äga tillämpning jämnväl på dessa högre tillägg. Skulle den nu rådande depressionen på trävarumarknaden bliva långvarig, är det ju dock möjligt, att det i 5 § lagen den 30 augusti 1918 om krigstidsunderstöd omförmälda överskottsbeloppet undantagsvis för något enstaka år icke blir tillräckligt stort för att därmed betäcka kostnaden för dyrtidstilläggets utbetalande. En utväg att lösa denna svårighet har beretts genom det av kyrkomötet redan antagna, genom propositionen nr 84 till innevarande års riksdag riksdagens prövning underställda förslaget till ändrad

lydelse av nyssberörda 5 §. — I detta sammanhang bör vidare erinras därom, att priskurvan numera synes hava passerat sin höjdpunkt, samt att på grund härav dyrtidstilläggen, vilka, såsom framgår av det föregående, redan för ecklesiastikåret 1921—1922 skulle enligt kommitténs förslag undergå någon sänkning, kunna beräknas komma att för efterföljande ecklesiastikår utgå med än ytterligare förminskat belopp.

Departement-
schefen.

Vad först beträffar spørsmålet, huruvida det i 5 § lagen den 30 augusti 1918 om krigstidsunderstöd stadgade villkoret kan anses uppfyllt, synes mig kommitténs utredning hava ådagalagt, att det i berörda paragraf avsedda överskottsbeloppet för år 1920 är fullt tillräckligt för att dyrtidstillägg skall kunna beviljas enligt de av mig förordade grunderna.

Kommitténs beräkningar giva vidare vid handen, att även under år 1921 kyrkofondens inkomster kunna förväntas komma att överskjuta de ordinarie utgifterna enligt kyrkofondslagen med så stort belopp att därmed kan bestridas såväl den på fonden belöpande andelen av kostnaden för tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 som ock utgifterna för ökade lönetillskott, avseende ecklesiastikåret 1920—1921.

Rörande kyrkofondens förmåga att även för framtiden, sedan samtliga pastorat blivit föremål för ny lönereglering, bära utgifterna för dyrtidstillägg, utgående efter de grunder, som nu föreslagits, har kommittén icke ansett sig kunna göra något bestämt uttalande. Kommittén håller emellertid för sannolikt, att fondens bärkraft skall visa sig vara tillräcklig även i fortsättningen. Denna kommitténs förhoppning synes mig grundad på antagliga skäl. Såsom kommittén själv framhållit, torde visserligen en långvarigare depression på trävarumarknaden komma att för en övergående tidsperiod medföra en måhända ej obetydlig sänkning i fondens inkomster, men i stort sett synes man, så länge en abnormt hög prisnivå råder samt på grund därav behovet av dyrtidstillägg gör sig mera kraftigt gällande, kunna påräkna tillräckliga inkomster för avhjälpan i skälig omfattning av detta behov. Då grunderna för tilläggets utmätande för varje år skola fastställas av riksdagen samt i samband härmed en prövning av kyrkofondens bärkraft årligen kommer att äga rum, torde för övrigt fullt tillräcklig garanti förefinnas för att dyrtidstillägget i framtiden icke bestämmas till högre belopp än som är förenligt med kyrkofondens ordinarie åligganden.

I detta sammanhang anser jag mig böra erinra om det i kommitténs yttrande berörda, av kyrkomötet redan antagna förslaget till ändrad lydelse av 5 § lagen om dyrtidsunderstöd, vilket förslag genom propositionen nr 84 underställts riksdagens prövning.

På grund av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för sänkning, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig minskning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Meurling.
